Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 21ης Μαΐου 2026*

«Προδικαστική παραπομπή – Κοινωνική ασφάλιση – Κανονισμός (ΕΚ) 883/2004 – Συντονισμός των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης – Συντάξεις γήρατος – Άρθρο 51, παράγραφος 1 – Περίοδοι ασφάλισης που έχουν πραγματοποιηθεί σε συγκεκριμένη μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα ή σε επάγγελμα υποκείμενο σε ειδικό σύστημα – Έννοια του "ειδικού συστήματος" – Κανόνες συνυπολογισμού περιόδων ασφάλισης – Εθνική ρύθμιση η οποία επιφυλάσσει ευνοϊκότερη μεταχείριση στους εργαζομένους που εμπίπτουν σε ορισμένες κατηγορίες επαγγελμάτων – Άρθρα 45 και 48 ΣΛΕΕ – Ελεύθερη κυκλοφορία εργαζομένων»

Στην υπόθεση C-717/24,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο της Σλοβακικής Δημοκρατίας) με απόφαση της 15ης Αυγούστου 2024, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 21 Οκτωβρίου 2024, στο πλαίσιο της δίκης

BD

κατά

Sociálna poisťovňa, ústredie,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους F. Biltgen, πρόεδρο τμήματος, I. Ziemele, A. Kumin, S. Gervasoni (εισηγητή) και M. Bošnjak, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: D. Spielmann

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον S. Fiorentino, επικουρούμενο από τον P. Garofoli, avvocato dello Stato,

– η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna και την D. Lutostańska,

* Γλώσσα διαδικασίας: η σλοβακική.

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους B.-R. Killmann και A. Tokár,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 18ης Δεκεμβρίου 2025,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 51, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για το συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας (ΕΕ 2004, L 166, σ. 1, και διορθωτικό ΕΕ 2004, L 200, σ. 1) (στο εξής: κανονισμός 883/2004).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του BD και του Sociálna poispovňa, ústredie (ταμείου κοινωνικής ασφάλισης, κεντρική υπηρεσία, Σλοβακία) με αντικείμενο την απόρριψη από το ταμείο αυτό της αίτησης του BD περί χορήγησης σύνταξης γήρατος από τη συμπλήρωση του 55ου έτους της ηλικίας του για τη δραστηριότητα που είχε ασκήσει ως εργάτης υπογείων ορυχείων.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Ο κανονισμός 1408/71

3 Το άρθρο 45, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996 (ΕΕ 1997, L 28, σ. 1) (στο εξής: κανονισμός 1408/71), όριζε τα εξής:

«Εάν η νομοθεσία κράτους μέλους εξαρτά τη χορήγηση ορισμένων παροχών από την προϋπόθεση ότι οι περίοδοι ασφαλίσεως έχουν πραγματοποιηθεί μόνον σε επάγγελμα υπαγόμενο σε ειδικό σύστημα ασφαλίσεως που εφαρμόζεται σε μισθωτούς ή, ενδεχομένως, σε καθορισμένη απασχόληση, οι περίοδοι που πραγματοποιήθηκαν υπό τις νομοθεσίες άλλων κρατών μελών, λαμβάνονται υπόψη για τη χορήγηση των παροχών αυτών, μόνον εφόσον έχουν πραγματοποιηθεί υπό αντίστοιχο σύστημα ή, ελλείψει τέτοιου συστήματος, στο ίδιο επάγγελμα ή, ενδεχομένως, στην ίδια απασχόληση. Εάν, αφού ληφθούν υπόψη οι περίοδοι ασφαλίσεως που πραγματοποιήθηκαν κατ' αυτόν τον τρόπο, ο ενδιαφερόμενος δεν πληροί και πάλι τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για να λάβει τις παροχές αυτές, οι ως άνω περίοδοι λαμβάνονται υπόψη για τη χορήγηση των παροχών του γενικού συστήματος ή, ελλείψει τέτοιου συστήματος, του συστήματος που εφαρμόζεται, ανάλογα με την περίπτωση για τους εργάτες ή τους υπαλλήλους, υπό την προϋπόθεση ότι ο ενδιαφερόμενος είχε υπαχθεί σε κάποιο από τα συστήματα αυτά.»

Ο κανονισμός 883/2004

4 Οι αιτιολογικές σκέψεις 1, 4 και 13 του κανονισμού 883/2004 έχουν ως εξής:

«(1) Οι κανόνες συντονισμού των εθνικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας εγγράφονται στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων και θα πρέπει να συμβάλλουν στη βελτίωση του επιπέδου της ζωής τους και των συνθηκών εργασίας τους.

[…]

(4) Είναι ανάγκη να γίνουν σεβαστά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των εθνικών νομοθεσιών κοινωνικής ασφάλειας και να εκπονηθεί απλώς ένα σύστημα συντονισμού.

[…]

(13) Οι κανόνες συντονισμού πρέπει να εξασφαλίζουν στα πρόσωπα που διακινούνται στο εσωτερικό της Κοινότητας, καθώς και στα άτομα που εξαρτώνται από αυτούς και στους επιζώντες αυτών, τη διατήρηση των κεκτημένων και των υπό απόκτηση δικαιωμάτων και πλεονεκτημάτων.»

5 Το άρθρο 5 του ως άνω κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Εξομοίωση παροχών, εισοδημάτων, γεγονότων ή καταστάσεων», έχει ως εξής:

«Εκτός αν προβλέπει άλλως ο παρών κανονισμός και υπό το πρίσμα των ειδικών διατάξεων εφαρμογής που θεσπίζονται, ισχύουν τα ακόλουθα:

α) εάν, σύμφωνα με τη νομοθεσία του αρμόδιου κράτους μέλους, η λήψη παροχών κοινωνικής ασφάλειας και άλλων εισοδημάτων παράγει ορισμένα έννομα αποτελέσματα, εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις της εν λόγω νομοθεσίας και στη λήψη ισοδύναμων παροχών οι οποίες αποκτήθηκαν δυνάμει της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους ή σε εισοδήματα τα οποία έχουν αποκτηθεί σε άλλο κράτος μέλος·

β) εάν, δυνάμει της νομοθεσίας του αρμόδιου κράτους μέλους, αναγνωρίζονται έννομα αποτελέσματα σε συγκεκριμένα γεγονότα ή καταστάσεις, αυτό το κράτος μέλος λαμβάνει υπόψη παρόμοια γεγονότα ή καταστάσεις που έχουν λάβει χώρα σε οποιοδήποτε κράτος μέλος, ως εάν είχαν λάβει χώρα στο έδαφός του.»

6 Το άρθρο 6 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Συνυπολογισμός περιόδων», έχει ως εξής:

«Εκτός εάν προβλέπει άλλως ο παρών κανονισμός, ο αρμόδιος φορέας κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου εξαρτά:

– την απόκτηση, διατήρηση, διάρκεια ή ανάκτηση δικαιώματος για παροχές,

[…]

από τη συμπλήρωση περιόδων ασφάλισης, μισθωτής δραστηριότητας, μη μισθωτής δραστηριότητας ή κατοικίας, πρέπει να λαμβάνει υπόψη, στο βαθμό που είναι αναγκαίο, τις περιόδους ασφάλισης, μισθωτής δραστηριότητας, μη μισθωτής δραστηριότητας ή κατοικίας

που έχουν πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία κάθε άλλου κράτους μέλους, σαν να επρόκειτο για περιόδους που έχουν πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία που αυτός εφαρμόζει.»

7 Το άρθρο 51 του ίδιου κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ειδικές διατάξεις σχετικά με τον συνυπολογισμό περιόδων», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Εάν η νομοθεσία κράτους μέλους εξαρτά τη χορήγηση ορισμένων παροχών [α]πό τον όρο ότι οι περίοδοι ασφάλισης έχουν πραγματοποιηθεί αποκλειστικά σε συγκεκριμένη μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα ή επάγγελμα, για τα οποία ισχύει ειδικό σύστημα που εφαρμόζεται σε πρόσωπα τα οποία ασκούν μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα, ο αρμόδιος φορέας του κράτους αυτού λαμβάνει υπόψη περιόδους οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί δυνάμει της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους μόνον εάν έχουν πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο αντίστοιχου συστήματος ή, ελλείψει τέτοιου, στο ίδιο επάγγελμα ή, κατά περίπτωση, στην ίδια μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα.

Εάν, αφού ληφθούν υπόψη οι περίοδοι οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί κατ' αυτό τον τρόπο, ο ενδιαφερόμενος δεν πληροί τους απαιτούμενους όρους για να λάβει τις εν λόγω παροχές στα πλαίσια ειδικού συστήματος, οι περίοδοι αυτές λαμβάνονται υπόψη για τη χορήγηση των παροχών του γενικού συστήματος ή, ελλείψει τέτοιου, του συστήματος το οποίο εφαρμόζεται, ανάλογα με την περίπτωση, για τους χειρώνακτες εργαζομένους ή τους υπαλλήλους γραφείου, υπό τον όρο ότι ο ενδιαφερόμενος είχε υπαχθεί σε κάποιο από τα συστήματα αυτά.»

8 Το άρθρο 87 του κανονισμού 883/2004, το οποίο φέρει τον τίτλο «Μεταβατικές διατάξεις», ορίζει στην παράγραφο 2 τα εξής:

«Κάθε περίοδος ασφάλισης καθώς και, κατά περίπτωση, κάθε περίοδος μισθωτής ή μη μισθωτής δραστηριότητας ή κατοικίας, η οποία πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τη νομοθεσία ενός κράτους μέλους πριν από την ημερομηνία εφαρμογής του παρόντος κανονισμού στο σχετικό κράτος μέλος, λαμβάνεται υπόψη για τον προσδιορισμό των δικαιωμάτων που αποκτώνται σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό.»

Το τσεχοσλοβακικό δίκαιο

9 Το άρθρο 1 του zákon č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení (νόμου 100/1988 περί κοινωνικής ασφάλισης), της 16ης Ιουνίου 1988, τιτλοφορούμενο «Θεμελιώδεις αρχές», όριζε, όπως ίσχυε μεταξύ 1ης Οκτωβρίου 1988 και 31ης Μαΐου 1992, τα εξής:

«[…]

2) Κάθε πολίτης δικαιούται κοινωνική ασφάλιση σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Το κράτος διασφαλίζει παροχές και υπηρεσίες κοινωνικής ασφάλισης.

[…]

4) Το ύψος της σύνταξης γήρατος εξαρτάται πρωτίστως […] από τον χρόνο απασχόλησης […] και από την κατηγορία της παρασχεθείσας εργασίας.»

10 Το άρθρο 14 του νόμου 100/1988, όπως ίσχυε μεταξύ 1ης Οκτωβρίου 1988 και 31ης Μαΐου 1992, όριζε τα εξής:

«1) Για τους σκοπούς της συνταξιοδοτικής ασφάλισης, οι θέσεις εργασίας κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες ανάλογα με το είδος της παρεχόμενης εργασίας.

2) Η κατηγορία I περιλαμβάνει τις ακόλουθες θέσεις εργασίας στις οποίες εκτελούνται κατά τρόπο συνεχή και εντός του ίδιου ημερολογιακού μηνός κυρίως επικίνδυνες δραστηριότητες, οι οποίες οδηγούν σε συχνή και μόνιμη επιβάρυνση της υγείας των εργαζομένων λόγω της έκθεσής τους σε επιβλαβείς φυσικούς και χημικούς παράγοντες:

a) θέσεις εργατών ορυχείων που απασχολούνται μονίμως σε υπόγειους χώρους ορυχείων,

b) λοιπές θέσεις εργατών ορυχείων που παρέχουν εργασία σε υπόγειους χώρους ορυχείων, […]

[…]

4) Η κατηγορία III περιλαμβάνει τις θέσεις εργασίας που δεν κατατάσσονται στις κατηγορίες I ή II.»

11 Το άρθρο 21 του νόμου 100/1988, όπως ίσχυε μεταξύ 1ης Οκτωβρίου 1988 και 31ης Μαΐου 1992, επιγραφόμενο «Προϋποθέσεις θεμελίωσης του δικαιώματος σύνταξης γήρατος», όριζε στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Οι πολίτες θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης εφόσον έχουν συμπληρώσει τουλάχιστον εικοσιπέντε έτη απασχόλησης και είναι ηλικίας τουλάχιστον:

a) 55 ετών, εάν έχουν ασκήσει επί δεκαπέντε τουλάχιστον έτη επάγγελμα που προβλέπεται στο άρθρο 14, παράγραφος 2, στοιχείο a […],

c) 55 ετών, εάν έχουν ασκήσει επί είκοσι τουλάχιστον έτη επάγγελμα που προβλέπεται στο άρθρο 14, παράγραφος 2, στοιχεία b έως h,

d) 58 ετών, εάν έχουν ασκήσει επί είκοσι τουλάχιστον έτη επάγγελμα που προβλέπεται στο άρθρο 14, παράγραφος 2, στοιχεία i έως l, ή

e) 60 ετών.»

12 Ο νόμος 100/1988 τροποποιήθηκε με τον zákon č. 235/1992 Zb. o zrušení pracovných kategórií (νόμο 235/1992 περί κατάργησης των κατηγοριών επαγγελμάτων), της 28ης Απριλίου 1992, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουνίου 1992.

13 Το άρθρο 14, παράγραφος 1, του νόμου 100/1988, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο 235/1992, όριζε τα εξής:

«Για τους σκοπούς της συνταξιοδοτικής ασφάλισης, η εργασία που παρέχεται έως τις 31 Δεκεμβρίου 1992 κατατάσσεται σε τρεις κατηγορίες ανάλογα με το είδος της. Οι θέσεις εργασίας των κατηγοριών I και II εμφαίνονται στους κλαδικούς καταλόγους κατάταξης επαγγελμάτων που εμπίπτουν στις αντίστοιχες κατηγορίες I και II, ο οποίοι εκδόθηκαν πριν από την 1η Ιουνίου 1992· τα επαγγέλματα που δεν κατατάσσονται στις κατηγορίες I ή II εμπίπτουν στην κατηγορία III.»

14 Το άρθρο 15 του νόμου 100/1988, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο 235/1992, προέβλεπε τα ακόλουθα:

«Για τους σκοπούς της συνταξιοδοτικής ασφάλισης, η εργασία που παρέχεται μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1992 λογίζεται ως εργασία σε θέση της κατηγορίας ΙΙΙ.»

15 Το άρθρο 175 του νόμου 100/1988, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο 235/1992, είχε ως εξής:

«Τα δικαιώματα που απορρέουν από την κατάταξη μιας θέσης εργασίας στις κατηγορίες Ι και ΙΙ ή μιας υπηρεσίας στις κατηγορίες Ι και ΙΙ χορηγούνται έως τις 31 Δεκεμβρίου 2016.»

Το σλοβακικό δίκαιο

16 Ο νόμος 100/1988 καταργήθηκε με τον zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (νόμο 461/2003 περί κοινωνικής ασφάλισης), της 30ής Οκτωβρίου 2003, ο οποίος, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης (στο εξής: νόμος 461/2003), ορίζει στο άρθρο 1, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής του νόμου», τα εξής:

«1) Ο παρών νόμος διέπει την κοινωνική ασφάλιση [και] ορίζει το πεδίο εφαρμογής της […].

[…]

3) Ο παρών νόμος δεν εφαρμόζεται στα μέλη των αστυνομικών δυνάμεων, της σλοβακικής υπηρεσίας πληροφοριών, της εθνικής υπηρεσίας ασφαλείας, του σωφρονιστικού προσωπικού και της δικαστικής αστυνομίας, του πυροσβεστικού σώματος και της υπηρεσίας διάσωσης, της υπηρεσίας διάσωσης σε ορεινές περιοχές, στα ένοπλα μέλη της φορολογικής διοίκησης […], στους επαγγελματίες στρατιωτικούς των ενόπλων δυνάμεων, στις ειδικές δυνάμεις […], των οποίων η κοινωνική ασφάλιση διέπεται από ειδική ρύθμιση […]».

17 Το άρθρο 65 του νόμου 461/2003, το οποίο φέρει τον τίτλο «Προϋποθέσεις για το δικαίωμα σύνταξης γήρατος», έχει ως εξής:

«1) Οι ασφαλισμένοι θεμελιώνουν δικαίωμα για σύνταξη γήρατος εφόσον έχουν συμπληρώσει τουλάχιστον 15 έτη ασφάλισης καθώς και την προβλεπόμενη ηλικία συνταξιοδότησης.

2) Η ηλικία συνταξιοδότησης κάθε ασφαλισμένου καθορίζεται σύμφωνα με το παράρτημα 3a, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά στο άρθρο 274 του παρόντος νόμου […]».

18 Το άρθρο 112 του νόμου 461/2003, το οποίο φέρει τον τίτλο «Τροποποιήσεις του δικαιώματος σε παροχές, του δικαιώματος σε καταβολή παροχών και του ποσού των παροχών»:

«1) Η παροχή χορηγείται […] από την ημερομηνία κατά την οποία […] οφείλεται, […] όχι νωρίτερα από τρία έτη πριν την ημερομηνία κατά την οποία ζητήθηκε […], όταν προκύπτει εκ των υστέρων ότι η παροχή αυτή […]

d) χορηγήθηκε σε ημερομηνία μεταγενέστερη της ημερομηνίας κατά την οποία οφειλόταν.»

19 Το άρθρο 274 του ίδιου νόμου ορίζει τα εξής:

«1) Τα δικαιώματα που απορρέουν από την κατάταξη των θέσεων εργασίας στις κατηγορίες I και II διατηρούνται.

[…]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

20 Ο αναιρεσείων της κύριας δίκης εργάστηκε από την 1η Ιουλίου 1976 έως τις 31 Αυγούστου 1995 ως εργάτης ορυχείων σε υπόγειο ορυχείο στην Karviná, στο έδαφος της σημερινής Τσεχικής Δημοκρατίας. Στη συνέχεια, απασχολήθηκε σε διάφορες άλλες θέσεις εργασίας στην Τσεχική Δημοκρατία και έπειτα στη Σλοβακία.

21 Σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Τσεχοσλοβακίας, τα επαγγέλματα κατατάσσονταν σε τρεις κατηγορίες, ανάλογα με το επίπεδο κινδύνου και επιβάρυνσης. Στο πλαίσιο του συστήματος αυτού, το επάγγελμα του εργάτη ορυχείου υπαγόταν στην κατηγορία I η οποία παρείχε δικαίωμα για τη χορήγηση σύνταξης γήρατος από την ηλικία των 55 ετών, εφόσον ο ενδιαφερόμενος είχε εργαστεί επί 25 έτη, εκ των οποίων τα δεκαπέντε έτη σε υπόγειο ορυχείο.

22 Το 1992 η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Τσεχοσλοβακίας θέσπισε νέα νομοθεσία η οποία προέβλεπε την κατάργηση των διαφόρων κατηγοριών επαγγελμάτων από 31ης Δεκεμβρίου 1992, από τη δε ημερομηνία αυτή όλα τα επαγγέλματα υπήχθησαν στους ισχύοντες για την κατηγορία III κανόνες. Όσον αφορά τα δικαιώματα που απέρρεαν από την άσκηση επαγγέλματος το οποίο έως τις 31 Δεκεμβρίου 1992 υπαγόταν στις κατηγορίες I ή II, προβλέφθηκε η διατήρησή τους μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2016.

23 Στις 31 Δεκεμβρίου 1992 η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Τσεχοσλοβακίας έπαυσε να υφίσταται και τη διαδέχθηκαν δύο ανεξάρτητα κράτη. Στην Τσεχική Δημοκρατία, κατά την ως άνω ημερομηνία καταργήθηκαν οι διάφορες κατηγορίες επαγγελμάτων. Στη Σλοβακία, αντιθέτως, η κατάργηση αυτή μετατέθηκε για τις 31 Δεκεμβρίου 1999.

24 Το 2013 ο αναιρεσείων της κύριας δίκης, ηλικίας τότε 55 ετών, αφού έλαβε από τις αρχές κοινωνικής ασφάλισης της Τσεχικής Δημοκρατίας σύνταξη γήρατος δυνάμει της νομοθεσίας του εν λόγω κράτους μέλους, υπέβαλε στη Σλοβακία αίτηση για την εκκαθάριση της σύνταξής του λόγω γήρατος. Πλην όμως, η αίτηση αυτή απορρίφθηκε από το αναιρεσίβλητο της κύριας δίκης με την αιτιολογία ότι ο ως άνω αναιρεσείων δεν είχε συμπληρώσει την απαιτούμενη ηλικία για τη χορήγηση τέτοιας σύνταξης.

25 Εν τέλει, αναγνωρίστηκε το δικαίωμα του αναιρεσείοντος της κύριας δίκης να λάβει σύνταξη γήρατος από τις 2 Οκτωβρίου 2020, ημερομηνία κατά την οποία συμπλήρωσε την ηλικία των 62 ετών και 8 μηνών. Εντούτοις, το αναιρεσίβλητο της κύριας δίκης ενέμεινε στην άποψή του ότι ο εν λόγω αναιρεσείων δεν μπορούσε να αξιώσει τη χορήγηση σύνταξης γήρατος υπό τους ευνοϊκότερους όρους που ίσχυαν για τα πρόσωπα που είχαν ασκήσει επί δεκαπενταετία τη δραστηριότητα εργάτη υπογείων ορυχείων. Συναφώς, το ως άνω αναιρεσίβλητο έκρινε ότι, δεδομένου ότι ο αναιρεσείων της κύριας δίκης είχε ασκήσει τέτοια δραστηριότητα στο έδαφος της σημερινής Τσεχικής Δημοκρατίας, μπορούσε να αξιώσει τη χορήγηση σύνταξης γήρατος από τη συμπλήρωση του 55ου έτους της ηλικίας του μόνον υπό την προϋπόθεση ότι θα αποδείκνυε

την επί δεκαπενταετία άσκηση επαγγέλματος της κατηγορίας Ι βάσει της νομοθεσίας του εν λόγω κράτους μέλους. Πλην όμως, κατά το αναιρεσίβλητο της κύριας δίκης, στις 31 Δεκεμβρίου 1992, ημερομηνία κατά την οποία καταργήθηκαν οι κατηγορίες επαγγελμάτων στην Τσεχική Δημοκρατία, ο αναιρεσείων της κύριας δίκης είχε ασκήσει τη δραστηριότητα του εργάτη υπογείων ορυχείων για χρονικό διάστημα λίγο μεγαλύτερο των δεκατεσσάρων ετών.

26 Ακολούθησε ένδικη διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας ο αναιρεσείων της κύριας δίκης προέβαλε ότι, προκειμένου να διαπιστωθεί αν πληρούνταν η προϋπόθεση άσκησης δεκαπενταετούς δραστηριότητας, το αναιρεσίβλητο της κύριας δίκης όφειλε να λάβει υπόψη, ως περίοδο δραστηριότητας σε επάγγελμα της κατηγορίας Ι, το χρονικό διάστημα από την 1η Ιανουαρίου 1993 έως τις 31 Αυγούστου 1995, κατά το οποίο εξακολουθούσε να ασκεί τη δραστηριότητα εργάτη υπογείων ορυχείων στην Τσεχική Δημοκρατία, τούτο δε παρά την κατάργηση των κατηγοριών επαγγελμάτων στο εν λόγω κράτος μέλος από 31ης Δεκεμβρίου 1992.

27 Επιληφθέν αιτήσεως αναιρέσεως που άσκησε ο αναιρεσείων της κύριας δίκης, το Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο της Σλοβακικής Δημοκρατίας), το οποίο είναι το αιτούν δικαστήριο, διερωτάται ως προς την ερμηνεία του άρθρου 51, παράγραφος 1, του κανονισμού 883/2004, σχετικά με τον συνυπολογισμό περιόδων για τον προσδιορισμό της σύνταξης γήρατος σε περίπτωση που το αρμόδιο για τη χορήγηση της συνταξιοδοτικής παροχής κράτος μέλος έχει θεσπίσει ειδικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης ή όταν το εν λόγω κράτος μέλος, χωρίς να έχει θεσπίσει τέτοιο ειδικό σύστημα, εφαρμόζει ειδικούς κανόνες σε ορισμένες δραστηριότητες.

28 Το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες λόγω, μεταξύ άλλων, των αποκλίσεων που υφίστανται στη διατύπωση των επιμέρους γλωσσικών αποδόσεων της διατάξεως αυτής. Δύο είναι οι πιθανές γραμματικές ερμηνείες της εν λόγω διατάξεως. Σύμφωνα με μια πρώτη ερμηνεία, η οποία προκύπτει, μεταξύ άλλων, από τις αποδόσεις της εν λόγω διατάξεως στη σλοβακική, την αγγλική, τη γαλλική και την πολωνική γλώσσα, η διάταξη αυτή έχει εφαρμογή όχι μόνον στην περίπτωση που η νομοθεσία του αρμόδιου για τη χορήγηση της συνταξιοδοτικής παροχής κράτους μέλους θεσπίζει ειδικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, αλλά και, γενικότερα, στην περίπτωση που αντιστοιχεί στην κατάσταση του δικαίου στη Σλοβακία, όπου η νομοθεσία συνδέει ορισμένα ιδιαίτερα πλεονεκτήματα με την άσκηση συγκεκριμένης δραστηριότητας. Σύμφωνα με μια δεύτερη ερμηνεία, η οποία αντιστοιχεί στις αποδόσεις της διατάξεως αυτής στην τσεχική και στη γερμανική γλώσσα, γίνεται, αντιθέτως, δεκτό ότι η εν λόγω διάταξη έχει εφαρμογή μόνον όταν στο αρμόδιο για τη χορήγηση της συνταξιοδοτικής παροχής κράτος μέλος υφίσταται ειδικό σύστημα διακριτό από το γενικό σύστημα.

29 Το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει, παραπέμποντας στις αιτιολογικές σκέψεις 1 και 13 του κανονισμού 883/2004, ότι, αν γινόταν δεκτή η δεύτερη αυτή ερμηνεία, θα μπορούσε να δημιουργήσει εμπόδιο για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, στο μέτρο που δεν θα διασφαλίζονταν τα δικαιώματα και τα πλεονεκτήματα που έχουν αποκτήσει ή πρόκειται να αποκτήσουν οι εργαζόμενοι. Συγκεκριμένα, εργαζόμενος που ασκεί ειδική δραστηριότητα σε κράτος μέλος και τυγχάνει, δυνάμει της νομοθεσίας του κράτους αυτού, ιδιαίτερων πλεονεκτημάτων που συνδέονται με τη δραστηριότητα αυτή στο πλαίσιο του γενικού συστήματος, χωρίς ωστόσο να υπάγεται σε διακριτό σύστημα, θα μπορούσε να αποθαρρυνθεί από την άσκηση της εν λόγω δραστηριότητας σε άλλο κράτος μέλος, εφόσον οι περίοδοι ασφάλισης που πραγματοποιήθηκαν κατά την άσκηση μιας τέτοιας δραστηριότητας δεν θα λαμβάνονταν υπόψη κατά τρόπο εξίσου ευνοϊκό στο άλλο αυτό κράτος μέλος.

30 Ακόμη και αν υποτεθεί ότι το άρθρο 51, παράγραφος 1, του κανονισμού 883/2004 έχει την έννοια ότι εφαρμόζεται μόνον εάν υπάρχει ειδικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης διακριτό από το γενικό σύστημα, από τον ως άνω κανονισμό δεν προκύπτει, κατά τρόπο σαφή, ποια χαρακτηριστικά καθιστούν δυνατό τον προσδιορισμό ενός τέτοιου συστήματος. Συνακόλουθα, δημιουργείται αβεβαιότητα ως προς το αν κανόνες που ισχύουν για τη σύνταξη γήρατος επί ορισμένων συγκεκριμένων δραστηριοτήτων, όπως οι προβλεπόμενοι από τη σλοβακική νομοθεσία, μπορούν να χαρακτηριστούν ως «ειδικό σύστημα», κατά την έννοια της διατάξεως αυτής.

31 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, εν προκειμένω, η επίμαχη εθνική νομοθεσία δεν καθιέρωσε διακριτό σύστημα εφαρμοστέο μόνον στους εργάτες υπογείων ορυχείων, αλλά, αντιθέτως, θέσπισε σύστημα κοινωνικής ασφάλισης που ισχύει για όλους τους εργαζομένους. Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι, ανεξαρτήτως του ενιαίου αυτού συστήματος, για το επάγγελμα του εργάτη υπογείων ορυχείων καθώς και για τα λοιπά επαγγέλματα που εμπίπτουν στην κατηγορία Ι προβλέπεται μείωση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης.

32 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο της Σλοβακικής Δημοκρατίας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 51, παράγραφος 1, του κανονισμού [883/2004] την έννοια ότι εφαρμόζεται σε σύνταξη γήρατος η οποία χορηγείται με απόφαση του αρμόδιου φορέα κράτους μέλους, μόνον εφόσον στη νομοθεσία του εν λόγω κράτους μέλους υφίσταται “ειδικό σύστημα που εφαρμόζεται σε πρόσωπα τα οποία ασκούν μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα”;

Και αν ναι, ποια είναι τα χαρακτηριστικά ενός τέτοιου “ειδικού συστήματος” (π.χ. ότι η διαχείρισή του έχει ανατεθεί σε χωριστό φορέα, ότι είναι αυτοχρηματοδοτούμενο, ότι εφαρμόζεται μόνο σε ορισμένη ομάδα μισθωτών ή μη μισθωτών);

2) Ή μήπως εφαρμόζεται το άρθρο 51, παράγραφος 1, του ως άνω κανονισμού και όταν η νομοθεσία του εν λόγω κράτους μέλους δεν προβλέπει τέτοιο “ειδικό σύστημα”, αλλά απλώς επιτρέπει σε ορισμένη ομάδα προσώπων που έχουν πραγματοποιήσει περιόδους ασφάλισης αποκλειστικά σε συγκεκριμένη δραστηριότητα (π.χ. ως εργάτες υπογείων ορυχείων) να θεμελιώσουν με βάση τις περιόδους αυτές δικαίωμα σύνταξης γήρατος υπό ευνοϊκότερους όρους από ό,τι άλλα πρόσωπα που απασχολούνταν σε άλλου είδους μισθωτές ή μη μισθωτές δραστηριότητες;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

33 Με τα προδικαστικά ερωτήματα, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ’ ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 51, παράγραφος 1, του κανονισμού 883/2004 έχει την έννοια ότι ο ειδικός μηχανισμός συνυπολογισμού περιόδων που προβλέπει εφαρμόζεται τόσο όταν το αρμόδιο για τη χορήγηση της συνταξιοδοτικής παροχής κράτος μέλος έχει θεσπίσει ειδικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης για ορισμένα επαγγέλματα ή δραστηριότητες, τυπικώς διακριτό από το γενικό σύστημα, όσο και όταν το εν λόγω κράτος μέλος, χωρίς να έχει θεσπίσει ένα τέτοιο ειδικό σύστημα, επιφυλάσσει ορισμένα πλεονεκτήματα στο πλαίσιο της χορήγησης συνταξιοδοτικής παροχής σε ορισμένη κατηγορία προσώπων που έχουν συμπληρώσει περιόδους ασφάλισης κατά την άσκηση συγκεκριμένου επαγγέλματος ή συγκεκριμένης δραστηριότητας. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί βάσει ποιων στοιχείων στοιχειοθετείται η ύπαρξη ειδικού συστήματος, κατά την έννοια της διατάξεως αυτής.

34 Προκαταρκτικώς, όσον αφορά την εφαρμογή του κανονισμού 883/2004 στη διαφορά της κύριας δίκης, υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 87, παράγραφος 2, του κανονισμού αυτού ορίζει ότι, για τον καθορισμό των δικαιωμάτων σε παροχές, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κάθε περίοδος ασφάλισης, μισθωτής ή μη μισθωτής δραστηριότητας ή κατοικίας, η οποία πραγματοποιήθηκε πριν από την ημερομηνία εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους. Κατά συνέπεια, το γεγονός ότι οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης περίοδοι καταβολής εισφορών είναι προγενέστερες της έναρξης ισχύος του κανονισμού 883/2004 καθώς και της προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση των οικείων κρατών μελών, εν προκειμένω της Σλοβακικής Δημοκρατίας και της Τσεχικής Δημοκρατίας, δεν εμποδίζει την εφαρμογή του κανονισμού αυτού σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης (πρβλ. κατ' αναλογίαν, αποφάσεις της 18ης Απριλίου 2002, Duchon, C-290/00, EU:C:2002:234, σκέψεις 32 έως 34, και της 22ας Ιανουαρίου 2015, Μπάλαζς, C-401/13, EU:C:2015:26, σκέψεις 31 και 32).

35 Όσον αφορά την απάντηση που πρέπει να δοθεί στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα, τονίζεται ότι το γράμμα του άρθρου 51, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, στην απόδοσή του στη γαλλική γλώσσα, το οποίο μνημονεύει «la condition que les périodes d'assurance aient été accomplies uniquement dans une activité salariée ou non salariée spécifique ou dans une occupation soumise à un régime spécial» («τον όρο ότι οι περίοδοι ασφάλισης έχουν πραγματοποιηθεί αποκλειστικά σε συγκεκριμένη μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα ή σε επάγγελμα υπαγόμενο σε ειδικό σύστημα»), αφήνει να εννοηθεί, λόγω της χρήσης του ενικού στη φράση «soumise à un régime spécial» («υπαγόμενο σε ειδικό σύστημα»), ότι ο κανόνας συνυπολογισμού που προβλέπει εφαρμόζεται είτε όταν πρόκειται για επάγγελμα υπαγόμενο, στο αρμόδιο κράτος μέλος, σε ειδικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, είτε όταν η νομοθεσία του εν λόγω κράτους μέλους εξαρτά τη χορήγηση ορισμένων παροχών από τη συμπλήρωση περιόδων ασφάλισης σε συγκεκριμένη μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα, χωρίς η δραστηριότητα αυτή να υπάγεται κατ' ανάγκην σε ειδικό σύστημα. Η διατύπωση αυτή αντιστοιχεί, μεταξύ άλλων, στην απόδοση της ως άνω διατάξεως στη σλοβακική, την αγγλική, την ιταλική, τη λεττονική, την πολωνική και τη σλοβενική γλώσσα.

36 Αντιθέτως, το γράμμα άλλων γλωσσικών αποδόσεων της εν λόγω διατάξεως, μεταξύ άλλων, των αποδόσεων στην ισπανική («sujetas a un régimen especial»), τη γερμανική («für die ein Sondersystem […] gilt») και την ελληνική γλώσσα («για τα οποία ισχύει ειδικό σύστημα που εφαρμόζεται»), φαίνεται να υποδηλώνει, λόγω της χρήσης του πληθυντικού αριθμού, ότι η εφαρμογή της ίδιας αυτής διατάξεως προϋποθέτει, σε όλες τις περιπτώσεις, ότι οι επίμαχες δραστηριότητες και επαγγέλματα υπάγονται, εντός του αρμόδιου κράτους μέλους, σε ειδικό σύστημα.

37 Κατά πάγια νομολογία, η διατύπωση που χρησιμοποιείται σε μία από τις γλωσσικές αποδόσεις διατάξεως του δικαίου της Ένωσης δεν μπορεί να αποτελεί τη μοναδική βάση για την ερμηνεία της διατάξεως αυτής ούτε μπορεί να της δίδεται προτεραιότητα σε σχέση με τις άλλες γλωσσικές αποδόσεις. Μια τέτοια προσέγγιση θα ήταν αντίθετη προς την ανάγκη ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης. Σε περίπτωση απόκλισης μεταξύ των διαφόρων γλωσσικών αποδόσεων, η επίμαχη διάταξη πρέπει να ερμηνεύεται με γνώμονα την όλη οικονομία και τον σκοπό της ρύθμισης της οποίας αποτελεί στοιχείο (πρβλ. αποφάσεις της 27ης Μαρτίου 1990, Cricket St Thomas, C-372/88, EU:C:1990:140, σκέψεις 18 και 19, και της 20ής Νοεμβρίου 2025, Lolach, C-327/24, EU:C:2025:901, σκέψη 29).

38 Λαμβανομένων υπόψη των αποκλίσεων που υφίστανται μεταξύ των επιμέρους γλωσσικών αποδόσεων του άρθρου 51, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 883/2004, όπως μνημονεύθηκαν στις σκέψεις 35 και 36 της παρούσας αποφάσεως, για την ερμηνεία της ως άνω

διατάξεως πρέπει, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, να εξετασθούν το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η διάταξη αυτή και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος (πρβλ. αποφάσεις της 17ης Νοεμβρίου 1983, Merck, 292/82, EU:C:1983:335, σκέψη 12, και της 25ης Φεβρουαρίου 2025, BSH Hausgeräte, C-339/22, EU:C:2025:108, σκέψη 27).

39 Όσον αφορά τη γενική οικονομία της ρύθμισης στην οποία εντάσσεται η εν λόγω διάταξη, επισημαίνεται ότι το άρθρο 6 του ως άνω κανονισμού, το οποίο περιλαμβάνεται στον τίτλο I αυτού («Γενικές διατάξεις»), θεσπίζει γενικό κανόνα για τον συνυπολογισμό περιόδων. Δυνάμει του κανόνα αυτού και εφόσον δεν προβλέπεται διαφορετικά, ο αρμόδιος φορέας κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου εξαρτά την κτήση δικαιωμάτων σε παροχές από τη συμπλήρωση περιόδων ασφάλισης, μισθωτής δραστηριότητας, μη μισθωτής δραστηριότητας ή κατοικίας, υποχρεούται να λαμβάνει υπόψη τις ισοδύναμες περιόδους που έχουν πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία άλλου κράτους μέλους, ως εάν είχαν πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία που εφαρμόζει ο εν λόγω φορέας.

40 Ο γενικός αυτός κανόνας συνυπολογισμού περιόδων συγκεκριμενοποιείται και συμπληρώνεται, όσον αφορά τις συντάξεις γήρατος, με το άρθρο 51 του κανονισμού 883/2004, του οποίου η παράγραφος 1 διασφαλίζει, ειδικότερα, ότι τα πρόσωπα που έχουν ασκήσει δραστηριότητα η οποία τους παρέχει δικαίωμα σε ειδικά συνταξιοδοτικά πλεονεκτήματα δεν χάνουν το ευεργέτημα των πλεονεκτημάτων αυτών για τον λόγο και μόνον ότι έκαναν χρήση της ελευθερίας κυκλοφορίας τους μεταφέροντας τη δραστηριότητα αυτή σε άλλο κράτος μέλος.

41 Η διάταξη αυτή αντιστοιχεί στο άρθρο 45, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71 ο οποίος καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε με τον κανονισμό 883/2004 προς τον σκοπό εκσυγχρονισμού και απλούστευσής του, ενώ παράλληλα διατηρήθηκε ο ίδιος σκοπός (πρβλ. απόφαση της 21ης Μαρτίου 2018, Klein Schiphorst, C-551/16, EU:C:2018:200, σκέψη 31).

42 Το δε άρθρο 45, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71 δεν εξαρτούσε τον μηχανισμό συνυπολογισμού περιόδων που προέβλεπε από την ύπαρξη, στο αρμόδιο κράτος μέλος, ειδικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης τυπικώς διακριτού από το γενικό σύστημα. Πράγματι, η διάταξη αυτή όριζε ότι, όταν η χορήγηση ορισμένων παροχών εξαρτιόταν, βάσει της νομοθεσίας του ως άνω κράτους μέλους, από την προϋπόθεση ότι οι περίοδοι ασφάλισης είχαν πραγματοποιηθεί σε επάγγελμα υπαγόμενο σε ειδικό σύστημα ασφάλισης ή, ενδεχομένως, σε καθορισμένη απασχόληση, οι περίοδοι που είχαν πραγματοποιηθεί υπό τη νομοθεσία άλλων κρατών μελών λαμβάνονταν υπόψη για τη χορήγηση των παροχών αυτών, εφόσον είχαν πραγματοποιηθεί υπό αντίστοιχο σύστημα ή, ελλείψει τέτοιου συστήματος, στο ίδιο επάγγελμα ή, ενδεχομένως, στην ίδια απασχόληση.

43 Δεδομένου ότι ο νομοθέτης της Ένωσης δεν θέλησε να υιοθετήσει πιο περιοριστική μέθοδο συνυπολογισμού κατά τη θέσπιση του άρθρου 51, παράγραφος 1, του κανονισμού 883/2004, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 54 των προτάσεών του, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η διάταξη αυτή έχει εφαρμογή κάθε φορά που προβλέπονται ειδικοί κανόνες εκκαθάρισης σύνταξης γήρατος για ορισμένα επαγγέλματα ή για ορισμένες δραστηριότητες εντός του αρμόδιου για τη χορήγηση της παροχής κράτους μέλους, ακόμη και ελλείψει ειδικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης τυπικώς διακριτού από το γενικό σύστημα.

44 Η ερμηνεία αυτή δεν αναιρείται από το γεγονός ότι το άρθρο 51, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του ως άνω κανονισμού αναφέρεται στην περίπτωση κατά την οποία, αφού ληφθούν υπόψη οι περίοδοι που έχουν πραγματοποιηθεί κατ' αυτόν τον τρόπο σε άλλο κράτος μέλος, ο ενδιαφερόμενος δεν πληροί τους απαιτούμενους όρους για να λάβει την εν λόγω παροχή «στα

πλαίσια ειδικού συστήματος», δεδομένου ότι η ίδια διάταξη προβλέπει επίσης ότι οι περίοδοι αυτές μπορούν, ελλείψει τέτοιου συστήματος, να ληφθούν υπόψη για τη χορήγηση παροχών που εμπίπτουν σε άλλα συστήματα.

45 Όσον αφορά, εξάλλου, τον σκοπό που επιδιώκει ο εν λόγω κανονισμός, υπενθυμίζεται ότι ο κανονισμός αυτός δεν αποσκοπεί, όπως προκύπτει από την αιτιολογική του σκέψη 4, να θεσπίσει κοινό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, αλλά απλώς να εξασφαλίσει τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης των κρατών μελών, καταλείποντας στα κράτη μέλη την αρμοδιότητα οργάνωσης των αντίστοιχων συστημάτων τους, υπό την επιφύλαξη ότι κατά την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής τηρούν το δίκαιο της Ένωσης και, ιδίως, σέβονται την ελευθερία όλων των πολιτών της Ένωσης να κυκλοφορούν και να διαμένουν στο έδαφος των κρατών μελών (πρβλ., κατ' αναλογίαν, αποφάσεις της 21ης Φεβρουαρίου 2013, Salgado Gonzalez, C-282/11, EU:C:2013:86, σκέψεις 35 έως 37, και της 7ης Δεκεμβρίου 2017, Zaniewicz-Dybeck, C-189/16, EU:C:2017:946, σκέψεις 38 έως 40).

46 Συναφώς, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι, μολονότι το δίκαιο της Ένωσης δεν επιβάλλει η άσκηση της ελευθερίας κυκλοφορίας του εργαζομένου να είναι ουδέτερη όσον αφορά τον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης, εντούτοις η τήρηση των άρθρων 45 και 48 ΣΛΕΕ συνεπάγεται ότι οι εργαζόμενοι από άλλα κράτη μέλη δεν πρέπει να περιέρχονται σε δυσμενή θέση σε σχέση με εκείνους που ασκούν ή έχουν ασκήσει το σύνολο της δραστηριότητάς τους στο οικείο κράτος μέλος (πρβλ. απόφαση της 14ης Μαρτίου 2019, Vester, C-134/18, EU:C:2019:212, σκέψεις 32 και 33).

47 Υπό το πρίσμα αυτό, δεν έχει σημασία αν το αρμόδιο για τη χορήγηση της συνταξιοδοτικής παροχής κράτος μέλος έχει θεσπίσει ειδικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης τυπικώς διακριτό από το γενικό σύστημα ή αν επέλεξε να θεσπίσει ένα σύνολο ειδικών κανόνων για ορισμένες δραστηριότητες ή για ορισμένα επαγγέλματα στο πλαίσιο του γενικού συστήματος. Πράγματι, τέτοιου είδους διαφορές απλώς αντανακλούν τις επιλογές ως προς την οργάνωση και τη χρηματοδότηση των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, οι οποίες ενδέχεται να διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών.

48 Επιπλέον, ερμηνεία του άρθρου 51, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 883/2004, υπό την έννοια ότι η διάταξη αυτή εφαρμόζεται μόνον στα επαγγέλματα και τις δραστηριότητες που υπάγονται σε ειδικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, οπωσδήποτε διακριτό από το γενικό σύστημα του αρμόδιου για τη χορήγηση της συνταξιοδοτικής παροχής κράτους μέλους, θα αντέβαινε στον σκοπό της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, διότι, στην περίπτωση επαγγέλματος ή δραστηριότητας που θεμελιώνει δικαίωμα, εντός του εν λόγω κράτους μέλους, σε σύνταξη γήρατος υπό όρους ευνοϊκότερους από τους ισχύοντες για τους λοιπούς εργαζόμενους, θα κατέληγε να περιάγει σε δυσμενή θέση τους εργαζόμενους που έχουν κάνει χρήση της ελευθερίας κυκλοφορίας κατά την άσκηση του εν λόγω επαγγέλματος ή της εν λόγω δραστηριότητας σε σχέση με τους εργαζόμενους που έχουν ασκήσει την ίδια δραστηριότητα αποκλειστικά εντός του ως άνω κράτους μέλους.

49 Επομένως, το άρθρο 51, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 883/2004 έχει την έννοια ότι εφαρμόζεται σε όλες τις περιπτώσεις στις οποίες η νομοθεσία του αρμόδιου για τη χορήγηση της παροχής γήρατος κράτους μέλους προβλέπει ειδικούς κανόνες σχετικούς με τη σύνταξη γήρατος για ορισμένα επαγγέλματα ή για ορισμένες δραστηριότητες, ακόμη και όταν οι κανόνες αυτοί δεν συνιστούν ειδικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης τυπικώς διακριτό από το γενικό σύστημα ή δεν εντάσσονται σε τέτοιο ειδικό σύστημα.

50 Πρέπει επίσης να διευκρινιστεί ότι, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η Επιτροπή, η συμπλήρωση περιόδων καταβολής εισφορών σε άλλο κράτος μέλος στο πλαίσιο της άσκησης συγκεκριμένου επαγγέλματος ή συγκεκριμένης δραστηριότητας δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη βάσει του άρθρου 5, στοιχείο β′, του ως άνω κανονισμού, το οποίο ορίζει ότι, όταν, δυνάμει της νομοθεσίας του αρμόδιου κράτους μέλους, αναγνωρίζονται έννομα αποτελέσματα σε συγκεκριμένα γεγονότα ή καταστάσεις, αυτό το κράτος μέλος λαμβάνει υπόψη παρόμοια γεγονότα ή γεγονότα που έλαβαν χώρα σε οποιοδήποτε άλλο κράτος μέλος, ως εάν είχαν λάβει χώρα στο έδαφός του. Πράγματι, η διάταξη αυτή, όπως προκύπτει από το γράμμα της, αφορά τη συνεκτίμηση, στο αρμόδιο κράτος μέλος, της επέλευσης συγκεκριμένων γεγονότων ή καταστάσεων που έλαβαν χώρα σε άλλο κράτος μέλος, όπως είναι η γέννηση, ο θάνατος ή ατύχημα, και δεν ρυθμίζει τον συνυπολογισμό περιόδων καταβολής εισφορών που συμπληρώθηκαν σε άλλο κράτος μέλος.

51 Εν προκειμένω, από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν οι περίοδοι που συμπλήρωσε ο αναιρεσείων της κύριας δίκης ως εργάτης υπογείων ορυχείων στην Τσεχική Δημοκρατία μεταξύ της 1ης Ιανουαρίου 1993 και της 31ης Αυγούστου 1995 πρέπει να ληφθούν υπόψη στη Σλοβακική Δημοκρατία, δυνάμει του άρθρου 51, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 883/2004, προκειμένου να εκτιμηθεί αν πληρούται η προϋπόθεση σχετικά με τη συμπλήρωση δεκαπέντε ετών καταβολής εισφορών ως εργάτη υπογείων ορυχείων, προϋπόθεση που θεμελιώνει δικαίωμα για τη χορήγηση ορισμένων πλεονεκτημάτων στον τομέα των συντάξεων γήρατος εντός του ως άνω κράτους μέλους. Συναφώς, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που περιλαμβάνονται στην απόφαση περί παραπομπής, επισημαίνεται, αφενός, ότι η σλοβακική νομοθεσία προέβλεπε, για την επίμαχη περίοδο, ειδικούς κανόνες στον τομέα των συντάξεων γήρατος για τη δραστηριότητα του εργάτη υπογείων ορυχείων και, αφετέρου, ότι οι περίοδοι που συμπλήρωσε ο αναιρεσείων της κύριας δίκης στην Τσεχική Δημοκρατία συμπληρώθηκαν στο πλαίσιο της συγκεκριμένης δραστηριότητας και, ως εκ τούτου, προκύπτει, υπό την επιφύλαξη των εξακριβώσεων στις οποίες οφείλει να προβεί το αιτούν δικαστήριο, ότι οι περίοδοι αυτές πρέπει να ληφθούν υπόψη.

52 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 51, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 883/2004 έχει την έννοια ότι ο ειδικός μηχανισμός συνυπολογισμού περιόδων που προβλέπει εφαρμόζεται τόσο όταν το αρμόδιο για τη χορήγηση της συνταξιοδοτικής παροχής κράτος μέλος έχει θεσπίσει ειδικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης για ορισμένα επαγγέλματα ή δραστηριότητες, τυπικώς διακριτό από το γενικό σύστημα, όσο και όταν το εν λόγω κράτος μέλος, χωρίς να έχει θεσπίσει ένα τέτοιο ειδικό σύστημα, επιφυλάσσει ορισμένα πλεονεκτήματα στο πλαίσιο της χορήγησης συνταξιοδοτικής παροχής σε συγκεκριμένη κατηγορία προσώπων που έχουν συμπληρώσει περιόδους ασφάλισης κατά την άσκηση συγκεκριμένου επαγγέλματος ή συγκεκριμένης δραστηριότητας.

Επί των δικαστικών εξόδων

53 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ’ αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 51, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για το συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας,

έχει την έννοια ότι:

ο ειδικός μηχανισμός συνυπολογισμού περιόδων που προβλέπει εφαρμόζεται τόσο όταν το αρμόδιο για τη χορήγηση της συνταξιοδοτικής παροχής κράτος μέλος έχει θεσπίσει ειδικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης για ορισμένα επαγγέλματα ή δραστηριότητες, τυπικώς διακριτό από το γενικό σύστημα, όσο και όταν το κράτος μέλος αυτό, χωρίς να έχει θεσπίσει ένα τέτοιο ειδικό σύστημα, επιφυλάσσει ορισμένα πλεονεκτήματα στο πλαίσιο της χορήγησης συνταξιοδοτικής παροχής σε ορισμένη κατηγορία προσώπων που έχουν συμπληρώσει περιόδους ασφάλισης κατά την άσκηση συγκεκριμένου επαγγέλματος ή συγκεκριμένης δραστηριότητας.

(υπογραφές)